

2010. évi ... törvény

a munkavállalók szabad vasárnapjának biztosításához szükséges egyes törvények módosításáról

A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény módosítása

1. §

A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 124/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„124/A. § (1) Vasárnapra rendes munkaidőben történő munkavégzés csak
a) a rendeltetése folytán e napon is működő munkáltatónál, illetve munkakörben, vagy
b) a megszakítás nélküli, illetve az idénymunkát végző munkavállaló esetében rendelhető el.

(2) Az (1) bekezdés a) pontja tekintetében a rendeltetése folytán e napon is működő munkáltatónak, illetve munkakörnek az a munkáltató, illetve munkakör minősül, amely
a) a lakosság hétfélig pihenését közvetlenül szolgáló, különösen művészeti-, kulturális-, szórakozási-, vendéglátási-, sportolási igényeit kielégítő szolgáltatást nyújt, valamint az ezekkel szorosan összefüggő – előre el nem készíthető – terméket állít elő, vagy
b) a kereskedelmi törvényben meghatározottak szerinti kereskedelmi szolgáltatást nyújt, vagy
c) az élet-, egészség-, testi épség, továbbá a vagyontárgyak védelmét biztosítja.

(3) A három vagy többműszakos munkarendben, vagy a készenléti jellegű munkakörben foglalkoztatott munkavállalók esetében a vasárnapra vagy a vasárnapról áthúzódó rendes munkaidő legfeljebb összesen hat óra lehet, s a munkavégzést követően az új munkavégzés megkezdéséig, illetve a vasárnap kezdődő munkavégzés és az azt megelőző munkavégzés között legalább huszonnégy órának kell eltelnie.

(4) Az (1) bekezdés a)-b) pontjainak alkalmazása esetén havonta legalább egy pihenőnapot (pihenőidőt) vasárnap kell kiadni. Hat nap munkavégzést követően egy pihenőnap (pihenőidő) kiadása kötelező. Ez utóbbi alól idénymunkát végző munkavállalók esetében a kollektív szerződés kivételt tehet.”

2. §

Az Mt. 149/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„149/A. § (1) Vasárnap rendes munkaidőben történő munkavégzés esetén a munkavállalót rendes munkabéréen felül ötven százalékos bérpótlék illeti meg (vasárnapi pótlék).

(2) Az (1) bekezdés alkalmazása szempontjából vasárnap rendes munkaidőben történő munkavégzésnek minősül a vasárnap 0 órától 24 óráig terjedő időben végzett munka.

(3) Az (1) bekezdésben foglalt esetben sem jogosult vasárnapi pótlékra a felek megállapodása alapján rendes munkaidőben kizárólag szombaton és vasárnap foglalkoztatható részmunkaidős munkavállaló.”

3. §

E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az Mt. 124. § (3) bekezdés b) és d) pontja, valamint az Mt. 124. § (10) bekezdésben a „a 124/A. § (4) bekezdése” szövegrész.

A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény módosítása

4. §

A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 6. § (1)-(3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, egyidejűleg a § a következő új (4) és (5) bekezdéssel egészül ki és a jelenlegi (4)-(7) bekezdés számozása (6)-(9) bekezdésre változik:

„6. § (1) Az üzlet nyitvatartási idejét a vásárlási szokások, a foglalkoztatottak pihenéshez való joga és a lakókörnyezet érdekeinek figyelembevételével a kereskedő állapítja meg.

(2) A kereskedő köteles

- a) az üzlet nyitvatartási idejét a működési engedély iránti kérelem beadásakor, illetve az abban bekövetkező változást, ideértve a vasárnapi nyitva tartást is, az azt megelőző öt munkanapon belül a kereskedelmi hatóságnak írásban bejelenteni;
- b) az üzlet nyitvatartási idejéről és az abban bekövetkező változásokról a vásárlókat tájékoztatni.

(3) A kereskedő köteles a munkaszüneti napokon, valamint vasárnap egész nap, illetve december 24-én 14 óra után az üzletet – a vendéglátó üzletek, a kereskedelmi szálláshelyek, a virág-, az édesség üzletek és az üzemanyagtöltő állomások, valamint a közforgalmú vasúti és buszpályaudvaron, repülőtéren, üzemanyagtöltő állomáson belül működő, legfeljebb 280 négyzetméter alapterületű üzletek kivételével – zárva tartani.

(4) A (3) bekezdésben foglaltak ellenére nyitva tarthat az üzlet

- a) a kereskedő által meghatározott, legfeljebb évi 12 vasárnapon;
- b) vasárnap, amennyiben a nyitva tartás nem jár munkavállaló foglalkoztatásával.

(5) A 6. § (4) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott üzletek sem nyithatnak ki vasárnap, ha az munkaszüneti napra, húsvét vagy pünkösdvasárnapra esik.”

5. §

E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 12. § (5) bekezdésében a „6. § (4) bekezdésében” szövegrész helyébe a „6. § (6) bekezdésében” szövegrész lép.

Záró rendelkezések

6. §

E törvény 2012. január 1-jén lép hatályba és 2012. január 2-án hatályát veszti.

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A pihenésre fordított idő hossza világszerte a társadalmi és gazdasági jólét alapvető mércéje. Európában a vasárnap, mint általános heti pihenőnap hosszú évszázadok alatt beépült az emberek életritmusába. A vasárnapi pihenőnap az európai társadalmaknak olyan történelmi, szociális vívmánya, amely komoly értéket képvisel. A vasárnapokat az emberek hagyományosan pihenéssel, kikapcsolódással, családjuk, barátaik társaságában töltik. A szabad vasárnap a társadalmi kapcsolatok ápolását teszi lehetővé.

A rendszeresen vasárnap végzett munka számos esetben tönkreteszi a családi és társas életet, ellehetetleníti a kikapcsolódást, a feltöltődést. A vasárnap is munkát végzőknél mérhetően lényegesen rosszabbak az egészségügyi statisztikák.

A vasárnapi munkaszünetnek komoly környezetvédelmi vonatkozása is van. Vasárnaponként a városokból kitisztulhat a szmog, országszerte jelentősen csökkenhet a zajterhelés. A környezetünknek is szüksége van hetente egy napra, hogy regenerálódhasson.

A vasárnapi munka alkotmányos jogokat is érint. Érinti a pihenéshez, a szabadidőhöz és a rendszeres fizetett szabadsághoz való alkotmányos jogot, érinti a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való alkotmányos jogot, valamint a szabad vallásgyakorlás alkotmányos jogát. A kellően súlyos társadalmi érdekekkel nem igazolható vasárnapi munka kötelező elrendelése sérti a munkavállalóknak a fenti alkotmányos jogait.

A Munka Törvénykönyve (Mt.) a vasárnapot 124. § (1) és (2) bekezdésben alapvető heti pihenőnapként határozza meg. Vasárnap, rendes munkaidőben történő munkavégzés elrendelésének lehetőségét a jogalkotó kivételnek tekinti, amelyre csak az Mt. 124/A.§-ban meghatározott esetekben kerülhet sor. A jelenleg hatályos 124/A. §-ban meghatározott esetek olyan széles körben engedtek kivételt az általános szabály alól, hogy az már lényegében megkérdőjelezte az általános szabály érvényesülését, a vasárnapi munkavégzés kivételes jellegét, megsértve egyúttal a vasárnapi pihenőnappal kapcsolatban kialakult társadalmi szokásokat, hagyományokat is.

Az Alkotmánybíróság egy korábbi döntésében (10/1993. (II. 27.) AB határozat) a vasárnapi pihenőnappal kapcsolatban megfogalmazta, hogy a vasárnapi pihenőnap szokása a hagyományokon alapul, jelenlegi célja az, hogy az állampolgárok számára egységes heti pihenőnapot biztosítson. Az Alkotmánybíróság arra is utal ebben a határozatában, hogy a munkajogi szabályozás egyetlen egységes heti pihenőnap biztosítására törekszik a lehetőségek határain belül.

Az Mt. fent említett jelenlegi rendelkezései nem feleltek meg a vasárnapi pihenőnappal kapcsolatos alkotmánybírósági értelmezésnek sem, hiszen a szabályozás a „lehetőségek határain” aránytalanul és indokolatlanul túllépett, nem biztosította a munkavállalók számára a társadalmi hagyományokon alapuló egységes heti pihenőnap lehetőségét, s ezáltal alkotmányos jogokat sértett. A vasárnapi munkavégzés csak kivétel lehet, amelyet csak az indokolt mértékben és esetekben, szűken értelmezve lehet elrendelni. Az éjjel-nappali szolgáltatások jelenlegi ütemű terjedése, avagy az, hogy azok a hét minden napján, a nap 24 órájában elérhetőek, társadalmilag nem fenntartható. Az „éjjel-nappali

társadalom” szükségszerűen vonja magával a munkavállalók egyre hosszabb heti munkaidejét, és a hagyományostól eltérő munkaidő beosztását. A boltok vasárnapi nyitva tartása következtében – a számukra kötelezően elrendelt vasárnapi munkavégzés miatt – hazánkban hozzávetőlegesen százezer családot fosztanak meg rendszeresen a szabad vasárnap szociális vívmányától.

A felmérések szerint a heti kiskereskedelmi forgalom mindössze 4 százaléka zajlik vasárnaponként. A kis- és közepes vállalkozások esetében ez a forgalom mindössze 1-2 százalékos, az ő számukra a vasárnapi nyitva tartás egyértelműen veszteséges.

A jelen törvénymódosítás célja, hogy a vasárnap ismét valódi általános pihenőnap legyen, és csak azok dolgozzanak vasárnap, akiknek a munkájára ténylegesen alapvető társadalmi szükséglet mutatkozik. A törvénymódosítás egy határozott lépést jelent abba az irányba, hogy a vasárnapi munkát a társadalmilag feltétlenül szükséges mértékre szorítsuk vissza.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

Az Mt. 124/A.§ (1) bekezdése határozza meg azokat az eseteket, amikor vasárnap is elrendelhető rendes munkaidőben történő munkavégzés. A javaslat elhagyja azokat az eseteket, amelyek társadalmilag indokolatlanul szélesre nyitják a vasárnapi munkavégzés elrendelésének lehetőségét: az (1) bekezdés b) pontjából a készenléti jellegű munkakörre, valamint a három vagy ennél több műszakos munkarendben foglalkoztatott munkavállalókra való utalást.

Az Mt. 117. § (1) bekezdés k) pontja határozza meg a készenléti jellegű munkakör fogalmát, amely nem tartalmaz olyan elemeket, amelyek társadalmilag indokoltá tennék készenléti jellegű munkakör esetén a heti pihenőnapon, illetve vasárnap történő foglalkoztatást. A heti pihenőnapon rendszeresen készenléti jellegű munkakörben alkalmazott munkavállalók esetében lehet csak indokolt a vasárnapi munkavégzés (pl. őrző-védő munkakörök), ez azonban nem a készenléti jellegű munkakör sajátosságaihoz kapcsolódik, hanem a munkáltatónál alkalmazott megszakítás nélküli munkarendhez.

Hasonlóképpen nem indokolt a vasárnapi munkavégzés pusztán a három vagy ennél több műszakos munkarend alkalmazása miatt, ha a munkáltató nem dolgozik megszakítás nélküli munkarendben.

A javaslat hatályon kívül helyezi a 124/A.§ (1) bekezdés c) pontját, amely munkaidőkeretben történő foglalkoztatás esetén a heti pihenőnapok összevonásával is lehetővé teszi a vasárnap rendes munkaidőben történő munkavégzést. A heti pihenőnapok összevonásával vasárnap is elrendelhető munkavégzés lehetőségével a jogszabály jelenleg olyan széleskörű felhatalmazást ad a jogalkalmazók számára, amely már gyakorlatilag megszünteti a vasárnapi munkavégzés kivételes jellegét, a vasárnapnak, mint heti pihenőidőnek az Mt. 124. (1) bekezdésében meghatározott fő szabályát, s egyúttal sérti a munkavállalóknak az egységes heti pihenőnap biztosításához való alkotmányos jogát is.

Az Mt. 124/A.§ (2) bekezdése helyett a javaslat új rendelkezést fogalmaz meg, amelyben önálló meghatározást ad a rendeltetése folytán e napon (vasárnap) is működő munkáltató fogalmára. A javaslat megszünteti tehát a munkaszüneti napon rendeltetése folytán működő munkáltató fogalmának a vasárnap rendeletetése folytán e napon is működő munkáltatóra való „megfelelő” alkalmazását. A munkaszüneti napon rendeltetése folytán működő munkáltatónak a törvény 125 . § (2) bekezdése szerinti fogalmán alapuló bírói gyakorlatban a vasárnap rendeltetése folytán működő munkáltató meghatározására olyan tág értelmezés alakult ki, amely már ellentétes a törvény eredeti szándékával, amely a 124/A.§-ban éppen korlátozni akarta a vasárnapi munkavégzés lehetőségét. A munkaszüneti napok esetében pontosan behatárolhatóak azok a szolgáltatások, amelyek az adott ünnepnaphoz közvetlenül kapcsolódó, helyben kialakult, vagy általánosan elfogadott társadalmi szokásból eredő igényeken alapulnak. A vasárnap esetében a történelmileg kialakult hagyomány alapvetően a testi és szellemi pihenés, a család együttléte, a vallásgyakorlás, a kikapcsolódás, a szórakozás, a művelődés, a sportolás. A javaslat lehetővé teszi az állampolgárok hétvégi pihenését szolgáló, ahhoz közvetlenül kapcsolódó kereskedelmi tevékenység munkaviszonyban történő végzését is, azonban ezek körét a vasárnap, mint általános heti pihenőnap céljához igazodóan korlátozza. A vasárnap is folytatható kereskedelmi szolgáltatások körét – az üzletek nyitva tartására vonatkozó szabályokkal összhangban – a kereskedelmi törvényben célszerű meghatározni, ezért a javaslat a 124/A.§ (2) bekezdés b) pontjában a kereskedelmi törvény megfelelő szabályaira utal.

A javaslat – az ilyen irányú fontos társadalmi szükségleteket figyelembe véve – az Mt. 124/A.§ (2) bekezdés c) pontjában lehetővé teszi a vasárnap rendes munkaidőben történő munkavégzést az élet-, egészség-, testi épség, továbbá a vagyontárgyak védelmének biztosítására.

A javaslat elhagyja az Mt. 124/A.§ (4) bekezdésének harmadik mondatából a többműszakos és a megszakítás nélküli munkarendben, illetve munkakörben foglalkoztatott munkavállaló esetén a lehetőséget az előző mondatban meghatározott szabály alóli kivételre, mivel ez nem állt összhangban a törvénynek a vasárnapi munkavégzés lehetőségét általánosan korlátozó rendelkezésével.

A jelen javaslat új 124/A. (3) bekezdése kezeli azt az esetet, amennyiben — a műszakbeosztás sajátosságai miatt — valamely műszak egy része átnyúlik vasárnapra, vagy éppen vasárnap kezdődik. Teljes műszak elrendelése a nem megszakítás nélküli munkarendben foglalkoztatott munkáltatónál nem indokolt.

A 2. §-hoz

A javaslat az Mt. 149/A. §-ban egységes vasárnapi pótlékot vezet be a vasárnap rendes munkaidőben történő munkavégzés esetére függetlenül attól, hogy arra milyen okból kerül sor. Az egységes heti pihenőnap előnyeitől való elesés azonos módon hátrányosan érint minden olyan munkavállalót, akinek ezen a napon bármely okból dolgoznia kell. Indokolatlan megkülönböztetést tenni a munkavállalók között a vasárnapi munkavégzés hátrányait kompenzáló vasárnapi pótlékra való jogosultság szempontjából. Ez alól egyedüli indokolt kivétel az új (3) bekezdésben meghatározott kör, amikor a munkavállaló kifejezetten szombati és vasárnapi munkára köt részmunkaidős munkaszerződést.

149/A. § új (2) bekezdése a jogalkalmazás megkönnyítése számára meghatározza a vasárnap rendes munkaidőben történő munkavégzés fogalmát.

A 3. §-hoz

A koherens szabályozás érdekében szükséges az Mt. 124. § (3) bekezdés két pontjának hatályon kívül helyezése.

A 4. §-hoz

Az általános vasárnapi zárva tartást kimondó szabály alól — a vasárnap történelmileg kialakult társadalmi szerepét figyelembe vevő módon — az emberek kikapcsolódását, feltöltődését elősegítő szolgáltatások, illetve alapvető társadalmi szükségleteket kiszolgáló tevékenységek esetében indokolt kivételt tenni és a vasárnapi nyitva tartást lehetővé tenni.

A kellő rugalmasság, a szezonális adottságok, illetve szokások, a helyi speciális gazdasági, kereskedelmi érdekek tiszteletben tartása érdekében engedi meg a jogalkotó, hogy a kereskedő — saját döntése nyomán — az év 12 vasárnapján nyitva tartsa az üzletet.

Az 5. §-hoz

A koherens szabályozás érdekében szükséges a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 12. § (5) bekezdésének pontosítása.

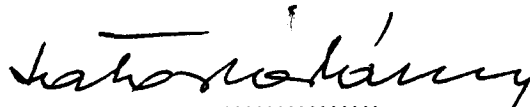
A 6. §-hoz

A javaslat a vasárnapi munkára vonatkozó új szabályok hatálybalépésének időpontjaként 2012. január 1-jét jelöli meg, hogy megfelelő időt biztosítson a kereskedők és a vásárlók, a munkáltatók és a munkavállalók számára a változásokra való felkészülésre.

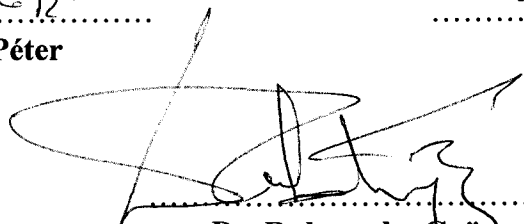
Budapest, 2010. december 13.

Harrach Péter

Dr. Latorcai János

Dr. Rubovszky György

Kereszténydemokrata Néppárt

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Dr. Kövér László
az Országgyűlés elnöke részére

Képviselői önálló indítvány

Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

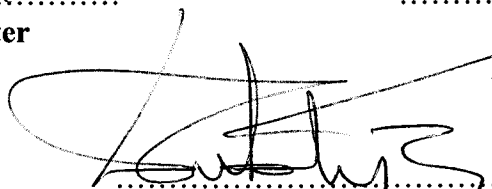
Az Országgyűlés Házszabályáról szóló 46/1994. (IX.30.) OGY határozat 85. § (2) bekezdés d) pontja alapján „**a munkavállalók szabad vasárnapjának biztosításához szükséges egyes törvények módosításáról**” a következő törvényjavaslatot kívánjuk benyújtani.

A törvényjavaslat társadalmi-gazdasági és szakmai körülményeit bemutató indokolását mellékeljük.

Budapest, 2010. december 13.

.....
Harrach Péter

.....
Dr. Latorcai János

.....
Dr. Rubovszky György

Kereszténydemokrata Néppárt